

САНАА

ОЛОХ

ЧУРАПЧЫ
УЛУУБҮН
ХААЫАТА

ХААЫАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

№ 127 (7768) ★ 1994 сыл алтынны 29 күнэ. Суббота ★ Сманата—146 солкуобай 15 харчы

БЫРАЙЫАКТЫР ҮЛЭ БҮГҮНГҮТЭ

Капитальной тутуу, хааайыстыбаннай ньыманан да буоллун, уонна сир үлэтэ бырайыага суох ытыллыбаттар. Ойноорго быстах өрөмүөн үлэтэ тметалаах, учуоттаах-отчуотунастаах. Уп-харчы өлөргө олобуран көрүлэр, юридическай төрүттэ-нэр.

Тус-туска счоттаах араас тэрлэтэр, бааһынай хааайыстыбаларга үөскээбиннэрэ бырайыактыр үлэни сака кэрдиксэ таһаарар чинчилээх. Бааһы-най хааайыстыбалар бастаан үөскүөхтэрин угаа бырайыактыр хааайыстыбаннай ахсааннаах бө-лөхтөр экин тэрлэлтэни сымдыбыттар. Унтан-харчыттан итинэн ол бөлөхтөр сайдар кыахтара бы-ыллыбыта. Итинни үбө-таһаары түһэн-тахсан бырайыактааччы дьон ханна тийдилэр? Бу үлэ бэйгэ туох-ханын туруктаһа?

Улууска тыа хааайыстыбатын сака структурата үөскүүр, хааайыстыба сака көрүгнэрин баалара сака тэрлээлэр, сир-уот анатан күрүө-хааа тут-таллар, сир, бааһына оностоллор. Олору улууска соботох тэрлэтэ бырайыактыр. Ол—улуус сирга комитетын иһинэн тэрлэлбит сир кытта үлэ-хаарчактамыт эппиэтинэстээх таһаарыстыба. Бы-райыактааччыта эмээ соботох—М. М. Старостин. Мин иһини көрсөн кэлэстэбин.

—Хааайыстыбанна й ахсааннаах тэрлэтэбит. «Сир группата» дэнэбит. Салайааччыбыт — К. К. Матвеев. Дьонум, сүрүн-нэн сир-уоту быһан биригирэ дьарытанал-лар. Мин «проектант» дэнэн суос-соботохпун. Са-каасчыттар сайабылыан-наларытар олобуран бы-райыан оҕоробун. Чоптуу культур-техническай үлэ-лэргэ, сир оҕоһууттар. Үбүлээһин иһэ-иһинэ бил-либэттэһэн, сакаасчыттар абыһахтар. Бааһынай ха-аайыстыбалартан быһыл 3-4 эрэ сакаас киирдэ. Биир өртүнэн, сир оҕо-рууга үп-харчы көрүлэр күүрдүк, иһинэ өртүнэн, ол дыалаада көстүбэт. Мин билэрбиксэ, үбүлээһин ик-ки хааалынан кэлэр улуустаары капиталынай тутуу управлениетынан уонна тыа хааайыстыба-тын министерствотынан, ол майнаады тыа хааа-йыстыбатын управлени-тынан сүрүннэр. Ды-

гэр, быһыл үп хайаалары-нан даһаны кэлэ иһик. Ойон дыалаа ис туруга былибэт. Манан бийиги бырайыактыр үлэбэт атахтар, — диир Михаил Михайлович.

Кирдьым, 3-4 быра-йыанна сакаас диктээн... Улууска сир оҕоһууттар соботох бырайыактааччы эһигини мыйааһыга ыл-лахха, улууска сир оҕо-рууга бааһынааһы мол-тово арыллан тахсар.

—Сир оҕоһууттар улууска «Сельхозводмелло-рация» холбоһууттан ураты тэрлэтэ да суох. — диир сэлэргэбээччим сал-тым. — Бу тэрлэтэ үп-хар-чы суодуттан тутууларга үтүс. Сир оҕорбонно, бы-һытынан дьарыгырар дииллэрэ онтон, Титуль-нар объекттар капиталынай тутуу управлениетынан, оттон хааайыстыбаннай ньыманан тутуулар обь-ектар уонна сир оҕоһуу-та, күрүө-хааа тутуута тыа хааайыстыбатын уп-

равлениетынан эмээ үбү-лэнэллэр. Бырайыан оҕо-роҕо бийиги 1991 сыл-лаады сыаналарга, норма-тистарга олобурабыт, ол биллэһин сыаналарга ин-дексацияланар.

Биллэн турар, быра-йыактааччы, бөдөрэтчиг да үлэлэрэ сакаасчыт тө-һө кыахтаабыттан туту-лунтаах. Ойонун буолаады-на, улууска бу сир оҕо-һууттар быһыл төһө үп көрүлүбүтүгэр тохтуо-дун. Бастатан, капиталы-най тутуу управлениеты-гар хайдаһый-туобуй?

—Үп олох көрүлүбэт. Улуус баһылыга Н. С. Синцев тус бэйэтэни көбү-лээһининэн, туруорсууту-нан эрэ Госкомэкономика республиканскай бюджет-тан сир оҕоһууттар бы-һа кырмаан, 336 мол. солк. биирэрэ быһаарбы-та. Итинтэн 200 мөлүгү-нүн бийиги управление-быт ылыахтаах. Ол кэлэ иһик. Биллэһинтэ иһин обьекка үлэ барар этэ. Чыммырайыга уонна Ойуун Урөвэр. Быһыл уу ылан үлэлээбэттэлэр. Хаал-быт 136 мол. солк. Тыа хааайыстыбатын минис-терствотынан улуустаады тыа хааайыстыбатын уп-равлениетыгар кэлэһтээх. Ол туһунан биллбит суох — диир бу тэрлэтэ кылаа-бынай инженерэ Н. И. Макаров, начальнигы сол-буйааччы.

Тыа хааайыстыбатын управлениета, сүрүннэн, бааһынай хааайыстыба-ларын кытта сир оҕоһуу-ттар, ол иһингэр күрүө тутууттар, дуоҕабарда-нар. Былырын бу үлэ-лэргэ үп-харчы кэлэн, дуоҕабардасыт дьон ха-аайыстыбалар сир тикс-биттэрэ. Управлениета бу үлэни кылаабынай агро-ном дуоҕабардаһан сүрүн-

нуур. Ойно көрдөхкө, бур-дук үүннэрээччилэр, си-ринэн дьарыгырааччылар эмээ үптөн иһиллэр. бы-райыан оҕоруу төлөбүрүн интэрнэллэргиллэрэ. Хо-лобур, биир бааһынай: «1 км күрүөнү тутарга 100 тыһ солк. биирэрэ быһыттар. Оттон тыа биллэһин сыаната ону кыһаарар. Бырайыак-тарга төһөнү төлүөмү? Ол тутар. Маһын-отун бө-лөһүнн туруохха баара», — диктэбэтээх.

—Күрүө тутууттар бы-райыан иһин көрдөхкөт, анал комиссия үлэни ту-тар, ол иһинэ дуоҕабар-даахтар, үлэни бүтэрбит-тэр испиниһтэрэ баһыга түһэр. Ойон үлэ иһин тө-лөбүрү аахсаллар. Оттон сир, бааһынааһы оҕоруу-га туох баар документа-ция, ити бырайыактан са-калан, барыта ирдэнэр. Быһыл да күрүө-үлэ күүснэ барар, дуоҕабар элбэх. Оттон үбө, кэлэ-хтээх эрэ диил буолар. Ити 136 мөлүгүнү туту иликпит, — диир быһаарар управление кылаабынай бухгалтерэ Д. И. Никити-на.

Үбүлээһинтэ өссө биир ханаал баар—сир нолуо-гуттан киирэр үп. Респу-бликатаады сир фондата оҕо-һуулан, бүлүтү үлэлэргэ сайаапка быһылтынан 318 мол. солк. төлүөхтэ-вэ эмээ иһик.

Ити эрээрн үлэлэмпит төлөбүөхтээһэр эрэнэ, си-ри оҕорууга, күрүөнү-ха-ааны тутууга үлэ бара турар. Сир кытта үлэ тохтоомуон наада. Оттон үлэни мытар сир кытта үлэ-дэ комитет иһинэн үлэ-лир таһаарыстыба уонна бырайыактааччы специа-лист баар өбөтөр суох буолаалара сакаасчыттар-тан тутулуктаах.

габар түһэрсиктэ. Бу дуоҕабар быһымытынан, ки-ни заводтан 36 устуука МТЗ-082 минн-тракторы атыылаһахтаадын туһу-нан иһин баттаспыттар.

Биллэһин бу тракторы атыылаһыан баалаахтар-тан 15 сайаапка киирдэ. Төһө диктээххэ, бааһынай хааайыстыбатыгар, биир-диктээн кэтэх да хааа-йыстыбага олус табыга-стаах тракторга наадыһы улаатан иһэр. Минн-трак-

тор холбонор прицентээх от охтор аппараттаах уон-на маһы таһастыыр ста-ноктаах. Сотору кэминэн Саха сириннэри материаль-най-техническай хааччы-һы департамена бу дуо-ҕабары өйөөн кредит көр-дөдүнэ, кэлэр саас бу трактордары бийиги баа-һынайдарбыт «үлэ-вэ нө-дүйүөхтэрэ».

ЫТТАР
НААРДААТЫЛАР

Тыа сирин эти-үүтү оҕо-

● Госкомсат иһитиннэрэрт

Агрокомплекс кылаабынай сыаһар—аллара түһүү

Алтынны сатаанытыгар бааһынай хааайысты-баларга уонна биирдиклээн малларга республикада баар сүөһү 52, сибииннэ 71 бырыһыана баара. Тэһнэн көрүүтэ Российской Федерация чааһынай секторыгар сүөһү уонна сибииннэ 29 уонна 36 бырыһыана баарын бэлэтиир наада.

Республика үрдүнэн, ааспыт сыл ити кэмгэр тэһнээтэххэ, сүөһү ахсаана 5, сибииннэ 18 быры-һыан абыһаата.

Сүөһү иһитиэ бородууксуйаны бииринтэ салтым аллара түһэр. Тоғус мйга республика хааайысты-баларын бары категориялара тыһыннаах мыйааһыны-нан 17,5 тыһ тонна сүөһүнү, таһыны уонна көтө-рү, 165,8 тыһ. тонна үүтү уонна 68,6 мол. сымы-ты батардылар. Ааспыт сылы кытары тэһнээтэххэ, итидэри оҕорон таһаары тыһааннааһынан 10,7, уонна 23 бырыһыан кэмтаата. Ол эрээрн чааһынай сектор эти, үүтү оҕорон таһаарыны албэттэ, ии-ни ирээтнэгэр бородууксуйа 31 уонна 45 бырыһыа-на тиксэр.

Тохсуньута—балаан ыйыгар хааайыстыбалар бары категорияларга тыһыннаах мыйааһынынан 1,8 тыһ тонна эт, 80,1 тыһ. тонна үүт уонна 36,7 мол. сымыт атыылаһылына. Ааспыт сыл ити кэмгэр тэһнээтэххэ, соботуопкалаһын кээмэйэ туһааннааһынан 32, 14 уонна 28 бырыһыан кыч-чаата.

Тоғус мйга иһилэ эт атыылаһыллар сманата 2849, литр үүт 304 солкуобай буолбута. Балаан ыйыгар республика үрдүнэн иһилэ эт розничнай сманата 8359, литр үүт—853 солкуобайга тийиб-тэ.

Промышленность: тохсуньу — балаан ыйа

Республика государственнай, дьоғус, кыттыгас предприятиелара, акционернай обществолара уонна таһаарыстыбалара барыллааһын дааннайынан, то-ғус ыйга биллэһин туттуулар смананан 3,1 трлн. солкуобайдаах промышленнай бородууксуйаны оҕо-рон таһаардылар. Промышленнай производство фи-зическай нээмэйин индексата («Россия—Саха а-мааһа АК бородууксуйатын учуоттаабанка турар») 1993 сыл тохсуньутун—балаан ыйын таһымын 90,4 бырыһыаныгар тэһнээр.

Бородууксуйа улахан суолталаах 148 көрүгүт-тэн ааспыт сыл ити кэмгэр тэһнээтэххэ, боро-дууксуйа 88 көрүгэ кэмтаата, олортон 30 быры-һыантан ордуна 43 көрүгүтэ. Производство боро-дууксуйа 53 көрүгүтэ улаатта.

Производство аллара түһүүтүн тэһнээ чэпчэки промышленноста ордуу улахан: бородууксуйа от-чуотунаска учуоттанар 21 көрүгүттэн уонугар оҕо-рон таһаары иһин төгүлтэн ордуу кыччатыллына. Ол биригириннэлэрэ уруккулар: оборудование эргэ-ринтэ, урукку технология туттулууга, батарыны рынога суоҕа, реконструкцияны салтым ытыты.

Предприятиялар счоттарыгар үп олус абыһах, болдьоҕо аһарыллыбыт кредиторскай нэс 4 быры-һыанан эрэ сабар, уон предприятиектан үбэ бэйэ-лэрэ үнтэрэ суох. Уп тийбэттэһэн банк кредити-нэн туһанарга күһэллэллэр. кредит сайынны үс мйга 3,5 төгүл улаатта. «Куларолото» АО уонна «Индигиролото» АО баннарга саамай элбэх нэс-тээхтэр.

Тохсуньу—атырдыах мйын устатыгар республи-ка промышленнай предприятиеларын аһара эрэ бары ылла. Электроэнергетика, маһы таһастыыр, чэпчэки, аһылык промышленноста көмүстөөхтүк үлэлээн кэллилэр.

СИА.

Биһиги улууспутугар —бу күннэргэ

АССОЦИАЦИЯ ЫРА КЭННЭН СӨП

Быһыл атырдыах ыйы-гар Санкт-Петербурга ы-тыллыбыт «Россия ферме-ра» дьон III аан дойдутаа-ды дьаарбанкаа бийиги республикабытыттан «Саха фермер» государственнай-нооперативнай ассоциация сүрүннүүр специалиһа Ро-

ман Васильев уонна Хайа-сыйт нэһилиэгин дьаһал-тын баһылыга «Туора Күөл» бааһынай хааайы-стыбатын ассоциациятын аа-тыттан Николай Понсеев кыттымын ылбыттар.

Бу дьаарбанкаа Нико-лай Дмитриевич Минскэй-дээри тракторнай завод бөрөстэбинтэһин кытта дуо-

рон таһаараччыта сааскы таһаа ныйрайн тартылар төрүөбү энчирэллэнкэ сыл Көрүүтэ-истинтэ суох бөй-тэ сымдар ыттар хоро-м-лөөх калэһүнүн төһөрө, сы-ныулар биллэһин ыарахан ратын-счотбатын мытара балаһыаньада иһинэн оло-буолуой? Сака төрүөхтэн рор хааайыстыбалары хааайыстыба иһини үлэ-кырата суох нолуоту иһилэ-тэ-хамнаа кырата суох быраһар. Быһылгы сыл ыт-сыла буолтун да иһин, ки-иһилэри көрүү-харайы-бөйдиэ сымдыларын бө-раадкээһин хайаан да наада.

Ону баара бу үгүгэс ан-ныахтаах ытчат сүөһү турдаһына турар. Ол кур-дук, аһардас «Мындааа-ны» таһаарыстыбаа ба-һыл сайын ыттар 40-тан

П. СЫРОВАТСКАЯ.

Улуу Кыайы 50 сылын көрсө

БАСТАКЫ ФРОНОВИКТАР

«Пирибей Маай» колхозна бырабыланын председателин үлэтин олоһон адам С. С. Попов 1941 сыллаахха атырдык ыйыгар армияда барбыта. Дюммут барбыттарын кини сайылыктар, алаастар иччатахсийбит курдук буолбуттара. Окоо кириэх кини, сааскы үлэлэр кинилариттан мустан, түүн хойунаа диэри лантаалаан, араас оонньуулары тэрийэч айдаарар, үөрөр-көтөр улахан уолаттар «суй» гынан хаалбыттара. Адаларын дуу, убайдарын дуу, оболоруу дуу армияда атаарбатах биір да ыл орнотобо.

Адам аттаах армияда түбэспит этэ. Кинини кытары биір бойдулаахтара Бахсыттан Сергей Константинович Ноговицын, Лампаарыкыттан Николай Иванович Оконешиников биір чааска түбэспиттэр. Ити үс киһиттэн арымый сытыылар, нууччалык, ханымтык эмэтик да буоллар, быһаарсааччылар Николай эбит. Силдэрдээх Сергей дьону эрэ батыһа сылдьаахтаабыттар. Кинилэри Забайкальска үөрэхмит дьону кытта биіргэ Москва чуһагыгар тиэрдибиттэр. Онон Серпухов куораты көмүскөспиттэр. Аттары минин иһиллэрин хоту ыстаннараллар, онно аттыларымгар сотору-сотору хаар бурданымыр үһү, онон биһизинэрэ төттөрү ыстаннарбыттар. Ол иһин адам Ньюкулайыттан тобо төттөрү-таары сүүрдэ сылдьыттарын туһунан ыйыппыт.

—Хайа, доһор, туох буоллун, сэрин толонулар миннэн табыстыбыт дии. Хаар бурданымырын көрбөтүгү дуо, ити өстөөхтөр артиллерияларга ыталаата, онон атаакабыт табылыбанка, төттөрү табыстыбыт, — диин хоруйдаата.

Киһи үйэтэ кылгы турар

НОВОСИБИРСКАЯ. Уобалас статупрааулеиниы дааныһынан, үлэллэр дьобурдаах дьон-сэргэ олүүтүн албаһына киһи үйэтэ эмисэ кылгааһынын көрдөрөр. Кэинини үс сылга киһи үйэтэ 4 сылынан сарбмлан, 1993 сылга киһи орто үйэтэ 65 сыл буолла. Эр дьон 58.8, ол аата дьахталлардааһар 18 сылынан кылгаһын олоһолтор. Ааспыт сылга эр дьон үйэтэ 6 бырыһанынан кылгаһа, пенсия ылар саас кырбидиттэр тиийбэт буолла. Дьахталлар үйэлэрэ 3 бырыһанынан кылгаһа.

СНА.

Ити энэһэ эскадрон командира этэрэти стройдаан баран, Николайы кытааран таһаарбыт. Кини биһи төттөрү-таары сүүрдүүтө ыйгырыгар төртүүлэммит манан халаата түһөн хаалбыт эбит. Ол иһин бэстиэтинэн дугдуруйа-дугдуруйа ыйыт-туурбут. «Өстөөххө таһнарыгын соруйан бырахтыҥ» диэбит хойунаа диэри лантаалаан, араас оонньуулары тэрийэч айдаарар, үөрөр-көтөр улахан уолаттар «суй» гынан хаалбыттара. Адаларын дуу, убайдарын дуу, оболоруу дуу армияда атаарбатах биір да ыл орнотобо.

Адам аттаах армияда түбэспит этэ. Кинини кытары биір бойдулаахтара Бахсыттан Сергей Константинович Ноговицын, Лампаарыкыттан Николай Иванович Оконешиников биір чааска түбэспиттэр. Ити үс киһиттэн арымый сытыылар, нууччалык, ханымтык эмэтик да буоллар, быһаарсааччылар Николай эбит. Силдэрдээх Сергей дьону эрэ батыһа сылдьаахтаабыттар. Кинилэри Забайкальска үөрэхмит дьону кытта биіргэ Москва чуһагыгар тиэрдибиттэр. Онон Серпухов куораты көмүскөспиттэр. Аттары минин иһиллэрин хоту ыстаннараллар, онно аттыларымгар сотору-сотору хаар бурданымыр үһү, онон биһизинэрэ төттөрү ыстаннарбыттар. Ол иһин адам Ньюкулайыттан тобо төттөрү-таары сүүрдэ сылдьыттарын туһунан ыйыппыт.

Биір киһини сирдэтинэн биэрэн аҕабын санитарнай чааска ыйыппыттар. Кинилэр сымыан истэхтиринэ өстөөх билдирбөтүгүлүүх нуунулар биһизинэрэ сууһарылаах охсууну өнөрбүттар, ол иһин үрдүлэринэн, ойбосторунан миннэн буулдулар ыйылаһыттар. Варабаэски-данэн баран сыттаһына, Ньюкулайа көтөн түспүт уонна биһизинэрэ дэрэбинини босхолообуттарын, онно кинилэр көннүүһүнэ

кэинигэр турдахтарына өстөөх ханный орудьета хантан ытарын бэлэтээн ылбыттара уонна онно самнарылаах охсууну өнөрбүтүгү улаханник көмөһө түтүн көпсөбүт. Ол кэиниттэн аны араар туһаалаабат буолбут манан халаатын көрдөөн ылбыт уонна уураһан арахсыбыттар. Ити кыргыһыга Сергей Ноговицын атаһар табыллан баһылыкара көтөхтөрөн иһэн кыа-ханы буолбут халааттаах Ньюкулайа көрсөн быраһаайдаһан арахсыбыттар. Ол кэиниттэн Н. И. Оконешиников туһунан туох даһаны сурахсадьын иһиллэбэтэ, ууга тааһы бырахпыттын сүппүтэ.

Адам Сидор Сидорович 1942 снл сыгытыгар аан бастакы фронтовик бойду-тутар эриллибитэ. Окуела паартата дини билбэтэ, нууччалык наадатын кыһаан быһаарымбат минн көлөһүн утаа сэрингэ хайдах уонна ханна сылдьыбытын бэйэтэ ат хараһынан тугу көрбүтүнэн эрэ көпсирэ. Эриллиан баран колхозугар председателинэн, биригэдиниринэн, болуотунуһугуан үлэлэбитэ. Оттон эмиз биір бастакы фронтовик Сергей Константинович Ноговицын колхозугар председателиэбитэ, солбуһааччынан үлэлэбитэ, кэлин эригэ систематыгар көспүтэ. Иһинэн сэрингэ ылбыт баастарыгар көйдөрөн бу бойду-ттан арахсыбыттар. Иһин ыллымы нэһиликтэр Москваны көмүскөспит бастакы фронтовиктара эйэлээх олоххо ситиһиллээхтик үлэлэбиттэрэ, биір бастакылар иһэригэр коммунистическай үлэ ударниктара, социалистическай куоталаһы кыһааһылаахтара этилэр.

Петр ПОПОВ.

теһе даһаны анал үөрээ суох буоллар, нэһиликэн талааннаахтарын сатаан түмэр, эдэриттэн кырдыа-һайыттан тутулуга суот биір тылы булар, дьону

Тыа сириг культурнай-сырдатар тэрилтэлэрин үлэһиттэрин республикатаабы конференцияларын көрсө

КЫРДЬАБАСТАН—СУБЭТИН

ноһулүүр дьобурдаах буолан. Культура дьэтиги агитациялар, культурнай-маассабай үлэтигэр тутта ыстан, бэйэтэ да билбөтинэн үмөсүһүл, үлүһүһүн туран үлэлээн барбыта. Киһи үлэтэ-хамнаһа—нэһиликэн уус-ураһа самодельнаһа. Саха АССР 50 сылын көрсө ытыллыбыт фольклор I фестивалыгар оройуонга ситиһиллээхтик кытты-

Бигиһи хаһааныт бу дьыл алтыннык 15 күнү нэһиһи иһэригэр бөһөтөтэмиг «Ассоциация» сылаас хонноһу көрдүүрдүнэн ыстатыһаар. Улуу кинини дьаһалтатын баһылыга А. Р. Саргыдаев сөбүлэспит өрүттэригэр быһаары биэрбитэ. Оноо баһынай хаһаайыстыбалара бэйэлэрэ ассоциация тэриһэн үлэлээн көлбөттэрин, ол ыһан баран, киллэрэр усунуостара кыратынан, босхоломмут үлэһиттэри туталлара ыараабытын, онон баһынай хаһаайыстыбаларын салаллар структураларын улаатыттан тэрийэрэ сэлэһиһэ дьаһалтата бэйэтэ этии киллэрбитин туһунан этилэр. Ол аата, нэһиликтэргэ биір баһынай хаһаайыстыбаларын курдук, дьаһалта иһинэн тэриһэргэ сүбэлэһэ сылдьыбыттар. Онуоха расчётнай счёттара уруксу оройуон ассоциациятыттан хаалбыт буолан, иһиннэ нэһиликтэрдээһи сорох баһынай хаһаайыстыбаларын ссуда ылбыт иһэстэрэ иһирэ сылдьара сүрүн нэһиликэн буолбут.

Ассоциация расчётнай счёта ыраастана илигинэ дьаһалта иһинэн ылыллара табыллыбатын, оччобуна иһэстэр автоматическайдык көһөй хаалар кутталлааһын санатар. Хаһаат алтыннык-15 күнүһэһи нүөмүрүгэр орубуна ити болууһаа тохтонуллубута, ол гынан баран дьаһалта ылла даһаны кини төлүөхтээгин курдук быһаарыһааһы ссуда, нэһиликтэрдээһи баһы-

СИН БИИР БУОЛБААТ

А. Р. Саргыдаевка харда

най хаһаайыстыбалар олохтоох дьаһалталаар иһэригэр биірбиттэрин үтүктээн, улуу кинини баһынайдырын ссаллар структураларын уларытарга санаа-мыттар. Нэһиликтэр дьаһалталаарын олохторун дьаһалталаарын сулууспалара олус мөлтөх хааччылымын наадаларын, сороктарын хаһан быһаарсаллар. Түбүгүн үлэһи аны биір боччумнаах болпуруоһунан дьарыктаннаһына дьаһалта баһылыгын былыт быһаһан күн көрөрүтүү биір-дэ эмэ таһа таяһан көр-сөрбүт, көпсөһиһэрибит, быһаарсарбыт элбэһи ссуда дуо. Оччобуна улуу кинини баһынай хаһаайыстыбалара биір кыахтаах го-сударственнай тэриһтэ ссудаһаарыһааһы, сэлэһиһэ са-хонноһун аныгар кини-рэллэрэ дьэ кэлэр. Бас-таан иһэстэриг быһаарыс-тынар даһаны, оттон кэлин үп-тэриг астарын болпуруо-һугар дьаһалта ороһоһо күһөллээ турдаһа дии.

Оччотугар, хаһаат ссудуу-дас иһэлэр кыһалчалары-гар бары өртүнэн көмөһө-һүү, чөлчөһиһэн туһа-аныгар киірэллэрэ дьэ кэлэр.

Онон улуу кининээһи баһынай хаһаайыстыба-лара олохтоох дьаһалта иһинэн киірэллэрэ, кинини баһынайдарын тө-түбүгүрдэллэрэ сатаһаат курдук. Ол иһин өссө те-гүл толкуйдаан, ыһаһын бөһкитигэр ууран көрөл-лө наада.

С. АЛЕКСЕВ.



Хабаровскай кыраай. Амур кыгылыгар Тро-ицкай сэлэһиһэһэ На-иайскай оройуон 60 сы-лыгар Ачамбори на-циональнай быраһы-нык иһи күн барда. Хаартыска: Даерга сэлэһиһэ Културатын дьэтиги фольклорнай ансамбла көрдөрөр.

В. Тарабашук түһэриһтэ (РИТА—ССТА).

лүүр кыһыл муннуктары оноруута, агиткультбри-гадалары тэрийиһтэ, ата-аха биллибэт субустун-нуктарга биэрбитэ. «Ку-луун — производство» диин республикатаабы хамсааһыны улуусна биір бастакынан өйөһүтэ.

Киһи 1978—79 сс. «Общественный ссөһү кыстыгар—туйуун—куль-турнай хааччыһыны» диин дебиһтээх аныгары таһааран үлэлэбита, уон-на ол эһитини чыһтээх-тин толорбута. Улуу кы-луунтарын сылааһы со-куоталаһыһаарыгар өрүү үрдүк көрдөрүүлээх тү-мүһтээн. «Х лэтилетна Улаарыһыһа» аныгары наһараадаһааһы ттаах. Уонтан таһа сылааһыта «Култура үлэһиттэре — производство» диин де-һиһиһэн үүт ферматыгар

Эбэрдэлиибит!

Күндү ийбэтин, эбэтин ЗАХАРОВА Вера Иннокентьевнаы 70 саасын туолбут үбүлүгүнүн истинтик эбэрдэлиибит. Баарабыт бары үчүгэй, кытаанах доруубуяны, уһун дьоллоох олобу.

Оволоруг, сизинириг Захаровтар, Дьячковскаялар, Аммосовтар, Пестеревтар.

Обо саасыт доворо ытыктабыллаах БАРАХСАНОВА Татьяна Степановна, күн сириг көрбүтүн 60 сыла туолбутунан ис сүрэхтэн эбэрдэлиибит. Кырдыары, ыалдыары, билимэ, Эһигин кытары дьол-үөрүү аргыстаһын, уһун дьоллоох олох тосхойдун, сизинириг улааттынар.

Обо саасыт доботторо Мария, Андрей Листиконтар.

Күн сириг көрдөрбүт Күн-күбэй ийбэтин, эйбэй-сайыас эбэтин Мурун Тыһымпыйа олохтоодун ЗАХАРОВА Вера Иннокентьевнаы 70 саасын туолар нэрэ-балиэ үөрүүдөөх күнүгүнүн бука бары ис сүрэхиниттэн эбэрдэлиибит. Баарабыт күн сиригэр баар бары кэрэни. Доруубуяны тупса турдун, үйүн уһаатар-уһаатын, дьолун тосхойдор-тосхойдун, довор-атас чуовустун, аймах-хаан хангаатын, уруй-айхат аяанын.

Санаһидиадзор киини коллектива.

ТЭРИЛТЭЛЭР ИСТИНЛЭРИГЭР

Харбалаахтааы «Төлөн» аһаас тиһтээх анционерный общественны кытта 1995 сылга таас чохто дуогабаргытын сэтнаны 10 күнүгэр диэри түһэрсэринтигэр. Онуоха терилтэбит бөчөтүн илдьэ кэлэбит.

«Төлөн» АО

Улуустааы патрительская союз баанынай хаһайыстыбаларыттан уонна нөһилиэһэстэн төһмүт эти маннык сыанава атыһылар:

- мнах эти I категориятын — 5400 солк.;
- убаһа эти — 4800 солк.;
- сылгы эти I категориятын — 4600 солк.;
- сибиниһэ эти II категориятын — 5000 солк.;
- сибиниһэ эти III категориятын — 6000 солк.;
- сибиниһэ эти стандарта суоһун — 4000 солк.

Эт харчытыһан эбэтэр табаарыһан тута төдөнөр.

Улпотребсоюз бырабыһыһыһыта.

РЕСПУБЛИКА ПЕРИОДИЧЕСКАЯ ВЭЧЭЭТИГЭР ЧЭПЧЭТИНЛЭЭХ СЫАНАЛАР

Тыа сириг олохтоохтора республика периодическай вэчээтигэр суртууларыгар 0,5 коэффиценынан чэпчэтиһлээх сыаналар:

- «Наш дом», «Кружало» сыһыарыһалардаах «Республика Саха» хаһыат — 24600 солк.;
- «Эдэр саас», «Илдьит», «Сокуоннар, уураахтар, дьаһаллар» сыһыарыһалардаах «Саха сирэ» хаһыат — 24600 солк.;
- «Юность Севера» хаһыат — 4500 солк.;
- «Космос» хаһыат — 4500 солк.;
- «Якутские ведомости» хаһыат — 15000 солк.;
- «Чолбон» сурунаал — 18300 солк.;
- «Полярная звезда» сурунаал — 12600 солк.;
- «Колоньчик» сурунаал — 5000 солк.;
- «Чуораанчык» сурунаал — 5000 солк.;
- «Молодежь Якутии», «Успех», «Забора», «Реклама», «Эхо недели», «Сахаада», «Учительский вестник», «Учуутал аргыһа» чэпчэтиһлээх суртууһунан хаһыалыһаттар, олохтоомут сыаналарыһан эрэ суртууһаллар.

Сибээс улуустааы уезла.

Редакторы солбуһааччы Н. С. ОРОЕВОВ.

НАШ АДРЕС: 678700, с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 «а». ТЕЛЕФОНЫ: редактор — 21-332, отделы — 21-265, общий — 21-505.

Дуобатчыттар болҕомтолоругар

Алтынньыттан сезон чемпионаты ытыһылар. Сэтнаныһэ улуус чемпионаты ытыһылар. Бу ык 3-6 күнүгэр эрдьон, I лигатыгар, оттон 4-5 күнүгэр II, III лигаларга уонна дьахталлар I, II лигаларыгар киирээччилэр күрэхтэһиэхтэрэ. Кыттааччылар усунуос төлүүлэр.

Ахсынньы 3-4 күнүгэр — «Чурапчы — Таатта» көрсүһүүтэ. 19-23 күнүгэр маастар нурматан толоруулаах турнир оонньонор. 23—24 күнүгэр дьахталларга 2 лигада уонна эрдьонго 3 лигада Саҥа дьылдааһы били-турнир буолуо.

Тоһсунньу 6-8 күнүгэр эрдьон уонна уолаттар ортолоругар С. И. Жирков бирийиниһэр күрэхтэһин төһиллэр.

Олунньу 3-5 күнүгэр — Д. П. Кладина бирийиниһэр күрэхтэһин, 2-6 күнүгэр сүүс харахтаах дуобакка улуус чемпионаты буолар. Монголинттан, Бурятиянтан спортсменнар кытта кэллэлэрэ былааннаһар.

Кулун тутар 5-7 күнүгэр дуобакка улуус үгэс буолбут VI фестивала. 24-26 күнүгэр Майада илин эгэр улуустар норуот үөрээриниһэр үлөһиттэрин спартакиадаларыгар учууталларбыт кытта барыахтара.

Муус устар 8-9 күнүгэр сааһырбыт дуобатчыттар ортолоругар улуус

СҮТҮКТЭР

Хараҥа кугас маһаас, өрөгөтө манан, арҕаһыгар биллэр-биллибэт үрүһнээх, хараҥа ачыкылаах аттаһматах оҕус тыһаас уонна ыһыһыһы кугас эриэн, сирэйэ манан, хараһар хаастаах, «Хатылы» дьин бөчөттөөх алта-сэттэ саастаах ыһах сүтүүлэр. Ким көрбүт, билбит Чурапчы с. Набережнай ул. 26-гар Н. П. Михайловка биллэринг. Тел.: 21-944.

Кугас эриэн, маннаас, сыммыттаах, үрүһ атахтардаах хараҥа муһа, кытархай тыһаас уонна кыра угуоһтаах хара муруһаах манан тыһы тыһаас сүтүүлэр. Ханна сылдыбалларын көрбүттэр 21-097 телефонига Федоровтарга биллэрэриниһэр көрдөһөбүт.

чемпионата ытыһылар. Оттон 22-23 күнүгэр — били-сонньууга улуус чемпионаты.

Бил мыйгар М. Н. Николаев кэркэһиһэр күрэхтэһин төһиллэ.

Хос быһаарыһ: Улуус чемпионатыгар кытталлар I лигада — спорт маастары.

СЕЗОН СҮРҮН КҮРЭХТЭҢИЛЭРЭ

дара Гая Колесов (чемпион), В. Н. Кыһан, И. С. Пинигин, Н. Н. Кыһон, И. И. Новгородов, спорт маастарыгар кандидаттар И. Семенов, Р. М. Седлашев, Стас Контоев, П. П. Пинагин, К. Д. Монастырев, Н. И. Кузьмин, З. П. Варашков, Сережа Новгородов (II лига чемпион), Саша Филатов, Ф. В. Норкин, Е. И. Ефремов, Е. П. Попов, Н. Ф. Попов, С. С. Пинигин, И. М. Лазарев, А. А. Алексеев, П. Н. Калачев Барыта — 22 киһи.

Бу испиниһэки киирбэтэх кандидаттар уонна манҕайгы разрядтаах дуобатчыттар II лигада оонньуулар. Уһус лигада пенсионердар (разрядыттан тутулуга суох), улахан дьон, II разрядтаах

«бургу» уонна I разрядтаах кыра саастаах оҕолор киирэллэр. Дьахталлар күрэхтэһинэ кэллэхтэринэ мөһөстөһүгэр иһаһа араасаллар.

Күрэхтэһин ытыһылар сирэ дьахталларга — спортнай интернат-оскуола саалата, эрдьонго — А. К. Софронов аатынан уонна «Чурапчыагрострой» АО спортзаллара. Кыттааччылар бөбөлэрэ дуобат уонна чаһы илдьэ кэлэллэр.

Үөһэ суруллубут былаһага олуһуһуга «Аһам уонна мин» турнир, үл көрүдүннээһинэ, Чурапчы кубога, саас улуус киһини чемпионаты, көпсөһинтэ табыһыһыһына. «Чурапчы — Дьоксуоскай — СГУ» көрсүһүүтэ эбии киириэхтэрэ. Маны таһыһан биһ эһэ төһилтэ эбэтэр биһрдиллээн киһи бэһтин аатынан спонсордаан турнир төһийиһ сөп. Ол курдук «Кыстык» дьоромов, Е. П. Попов, О. М. Варламов, үгэс быһыһыһына, Чурапчы сэтнаныһэтин чемпионатын спонсордаан ыһтар санаалаах. Республика дуобакка бу үүһмүт сезонга былаана ситэ оһуһулла илик. Ол быһаан кэллээһинэ уларытыы киириһэн сөп.

П. КАЛАЧЕВ,
улуус дуобакка федерациятын председателэ.

Минерал манҕайгы чаһынай музейа

ИРКУТСКАЯ Иркутская уобаластааы Слюдянка станцияһа аһыһыһыт минерал манҕайгы чаһынай музейын экспозициятыгар Бурятия минералдарын уонна күндү таастарын эгэлгэ коллекцията көрдөрүллэр.

Музейи көргөһүнн Жаловтар төһийиһлэр, бу музей сир аһыһы үөрэтиннэн анаан дьарыһтанар дьон эрэ буолбакка, киһи барытын иһтэһини тардар. Витриналарга, Сибир уонна Россия регионнарын минералларын сиргэ, Перуттан кэлбит яһа, Германиянтан хайа курустаала бааллар.

«Сибграспресс» — СИА.

АТЫЫЛЫБЫТ

«Эрэл» ХЭТ Чурапчы ыксыһаатыһтан атыһыһылар:

- ГАЗ-3307, ГАЗ-53, 52, ГАЗ-31029 автомашиналар салһаас чэастарын;
- болгарская кэһсэһрбэлэри, оһурсуну, томаты, араас компюоттары, Сымалара рынок сыһанатыһтан чэпчэһи.

ХЭТ УАЗ автомашиналарга сайаалһа хомуһар. Тел.: 21-668.

Күндү оҕом, көргөһүнн, ийбэит

ЗАХАРОВА Мария Николаевна

уһунуһу ыһаһанһыһы ыһалһы б.д. алтынны 27 күнүгэр өлбүтүн, дьиринни курутуһан туран, бары чугас аймахтарбытыгар уонна билэр дьоннорбутугар иһитиннэрэбит.

Ийбэ, көргөһ, оҕолоро.

Захарова Мария Николаевна өлбүтүнэн дьирин куруһаннарын төһрдэллэр:

- ийэлэригэр, эбэлэригэр Иванова Марина Егоровнада, күтүөтүгэр Николай Егоровича, сизиниригэр убайа, эдьиниһэ, күтүөтэ, аймахтара Иванонтар, Пестеревтар;
- көргөһүгэр, оҕолоругар, аймахтарыгар улуустааы сибээс уездын коллектива;
- эмлэ иһинлэргэ Чурапчытааы федеральнай почтовой сибээс коллектива.

Күндү ийбэит, эбэит, аймахыт

ПОТАПОВА Гликерия Афанасьевна

марахан марыһтан өлбүтүн, дьиринни курутуһан туран, доботторугар, билэр дьонугар иһитиннэрэбит.

Көргөһ, Макарот Дмитрий Егорович (Тылбаас), кыргыһтара: Лада, Маша, Люба, күтүөттэрэ: Петр, Климентий, Павел, сизиниһэрэ, хос сизиниһэрэ, аймахтара.

Потапова Гликерия Афанасьевна өлбүтүнэн дьирин куруһаннарын төһрдэллэр:

- кыһыһыгар санитарка Степанова Любовь Дмитриевнада доруубуһа харыһтабыһын улуустары управленнета, улуустааы киһи баһыһа коллектива, профкома, терапевтической отделение коллектива.

Тапталлаах ийэм, балтыбыт, эдьиниһит

ПОСЕЛЬСКАЯ Анастасия Дмитриевна

эмнэскэ ыһалһы өлбүтүн бары билэр дьонугар, табаарыһтарыгар иһитиннэрэбит.

Кыһыһа, убайдара, саһастара, бырааттара, кийиниттэрэ.

Күндү киһилэрэ, эдьиниһэрэ

ПОСЕЛЬСКАЯ Анастасия Дмитриевна

соһумардык өлбүтүнэн дьинэ көргөһүгэр, чугас дьонноругар, аймахтарыгар дьирин куруһаннарын төһрдэллэр:

- Ирина Посельская дьинэ көргөһ, оҕолоро, Тимофеевтар, Павловтар, Посельскаялар;
- Едскай Посельская дьинэ көргөһ, оҕолоро: Коркиһнар, Посельскаялар;
- Дария Коркина дьинэ көргөһ;
- Дария Лыкина дьинэ көргөһ;
- убайыгар Филипп Аркадий Егоровича улуус дьаһалтата.